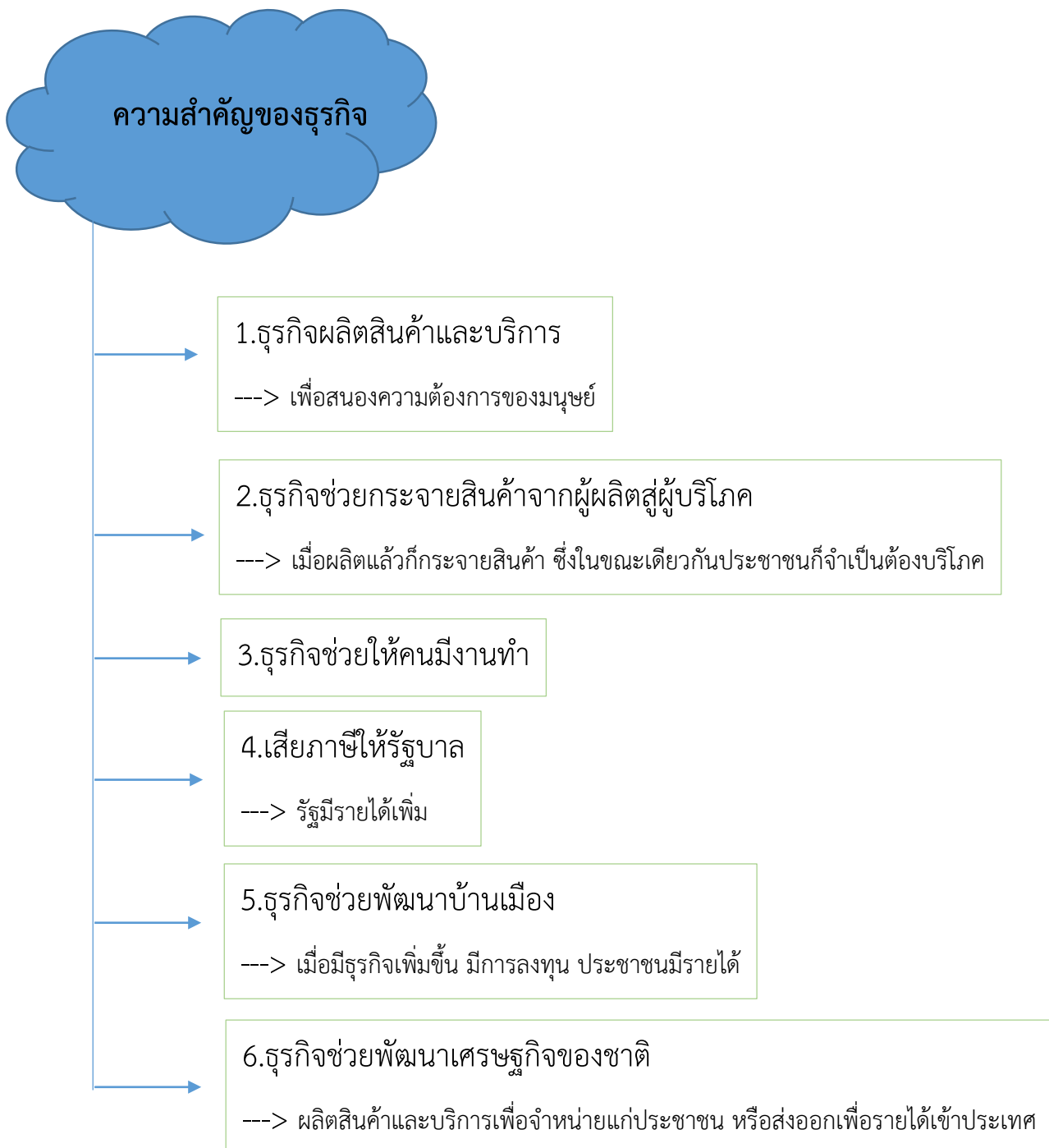

สรุปวิชา ผู้ประกอบการ

บทที่ 3 การจัดตั้งองค์การธุรกิจอุตสาหกรรม

ธุรกิจ หมายถึง องค์การที่ให้สินค้าและบริการแก่มนุษย์ตามที่ต้องการ หมายความว่ารวมถึงการผลิต การจำหน่าย และการบริการด้วย

ธุรกิจอุตสาหกรรม ----> มุ่งผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภค

ประเภทของธุรกิจอุตสาหกรรม

ความหมาย การนำสิ่งต่างๆมาประกอบกันขึ้น และรวมถึงการแปลงและเปลี่ยนแปลงสภาพของสินค้า

แยกประเภทได้ 4 ประเภท

1. ธุรกิจที่ประกอบการเกษตร
2. ธุรกิจที่นำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้
3. ธุรกิจที่จะนำเอาวัตถุดิบต่างๆมาประกอบกันขึ้นเป็นสินค้าสำเร็จรูป
4. ธุรกิจที่ดำเนินการด้าน การก่อสร้างอาคารบ้านเรือน

ทั้ง 4 ประเภทจำแนกอุตสาหกรรมได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. อุตสาหกรรมที่นำเอาวัตถุดิบอย่างเดียวนำมาใช้
2. อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้า เอาวัตถุดิบหรือวัสดุมาประกอบเป็นขึ้น

รูปแบบขององค์การธุรกิจอุตสาหกรรม

สำหรับองค์การธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทยนิยมจัดตั้งในรูปแบบต่อไปนี้

1. กิจการเจ้าของคนเดียว
2. ห้างหุ้นส่วน
3. บริษัทจำกัด

กิจการเจ้าของคนเดียว

- > บุคคลเดียวเป็นเจ้าของ
- > รับผิดชอบทุกอย่าง
- > ได้รับผลตอบแทนผู้เดียว
- > ง่ายต่อการจัดตั้งและเลิกกิจการ
- > เจ้าของรับผิดชอบได้โดยไม่จำกัดจำนวน

-> หาเงินทุนเพิ่มเติมยาก

-> อาศัยความสามารถในการบริหารงานบางด้าน

รับผิดชอบในหนี้สินทั้งหมด และต้องรับผิดชอบไม่ใช่แค่เฉพาะเงินที่ลงทุน แต่รวมไปถึงทรัพย์สินส่วนตัวก็ต้องรับผิดชอบด้วย

ห้างหุ้นส่วน

ความหมาย สัญญาซึ่งบุคคลทั้งสองคนขึ้นไปตกลงเพื่อทำกิจการร่วมกันซึ่งแบ่งปันกำไรจากกิจการนั้นๆ

ความสำคัญ

1. เป็นสัญญาที่ประกอบด้วยสองบุคคลขึ้นไปที่มีความสามารถตามกฎหมาย ต้องไม่ใช่ผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ
2. กระทำกิจกรรมร่วมกัน วัตถุประสงค์เดียวกัน ลงทุนร่วมกัน
3. แบ่งกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการ
4. มีการตกลงกัน หรือ การลงทุนร่วมกัน ผู้เป็นหุ้นส่วนสามารถนำ เงิน ทรัพย์สิน หรือ แรงงาน มาลงทุนประกอบธุรกิจได้

การนำทรัพย์สินหรือแรงงานมาลงทุนแต่ไม่ได้ตกลงตีราคา กฎหมายจะกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ในการนำทรัพย์สินมาลงทุน ให้เสมือนมีเงินสดมาลงทุน(ตีราคาทรัพย์สิน)
2. ในการนำแรงงานมาลงทุน ให้คำนวณส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลงทุนแล้วหารเฉลี่ยของผู้ลงทุนเป็นๆเงินหรือลงทรัพย์สิน

ตัวอย่างการคำนวณการนำแรงงานมาลงทุน

กมล	ลงทุนด้วยเงินสด	5000 บาท
ชนุน	ลงทุนด้วยเงินสด	7000 บาท
คมคาย	ลงทุนด้วยทรัพย์สินตีราคาได้	6000 บาท
งามตา	ลงทุนด้วยแรงงาน ไม่ได้ตีราคาไว้	

ในส่วนของงามตาต้องลงทุนด้วยแรงงาน = ส่วนเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วน

$$\text{ทุนงามตา} = (5000 + 7000 + 6000) / 3$$

$$\text{ทุนงามตา} = 18000 / 3$$

$$\text{ทุนงามตา} = 6000 \text{ บาท}$$

ประเภทของห้างหุ้นส่วน

1. ห้างหุ้นส่วนสามัญ

ทุกคนรับผิดชอบร่วมกัน ไม่ว่าห้างหุ้นส่วนจะมีหนี้สินเท่าไร ผู้เป็นหุ้นทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบ โดยไม่คำนึงถึงเงินที่ลงทุนไป ลักษณะสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง ได้แก่
 - a. การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้
 - b. หากไม่ได้ตกลงกัน ผู้เป็นหุ้นส่วนสามารถจัดการห้างหุ้นส่วนได้
 - c. หากมีการตกลงระหว่างหุ้นส่วน กำหนดให้ใช้เสียงข้างมาก ทุกคนมีคะแนน 1 คะแนนถึงแม้จะมีจำนวนการลงทุนไม่เท่ากัน
 - d. ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนในห้างหุ้นส่วนสามัญ จะต้องรับผิดชอบจำนวนหนี้ทั้งหมดโดยไม่จำกัดจำนวน
 - e. ผู้เป็นหุ้นส่วนสามารถสอบถามถึงกิจการงานหุ้นส่วนได้ตลอดเวลา
 - f. การรับบุคคลอื่นมาเป็นหุ้นส่วนด้วยจะต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน เว้นแต่จะตกลงเป็นอย่างอื่น

- g. กรณีผู้เป็นหุ้นส่วนจัดการงานนอกคำสั่ง คือ ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดการเข้ามาจัดการงานของห้างหุ้นส่วน หรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่เป็นผู้จัดการกระทำเกินขอบเขตที่ระบุไว้

การคำนวณส่วนทุน

ตัวอย่าง

ห้างหุ้นส่วนสามัญการค้า มีผู้เป็นหุ้นส่วน 3 คน นายรักนำเงินมาลงทุน 6 ล้านบาท นายการนำที่ดินและอาคารมาลงทุนตีราคาได้ 4 ล้านบาท นายงานนำแรงงานมาลงทุน ไม่ได้ตกลงส่วนของทุนไว้ ต่อมาห้างหุ้นส่วนมีกำไร 9 ล้านบาท กำหนดให้แบ่งกำไรในอัตราส่วนทุน แต่ละคนจะได้กำไรเท่าไร

นายรัก 6,000,000 บาท

นายการ 4,000,000 บาท

นายงาน ลงทุนด้วยแรงงาน ตีราคาส่วนทุนได้ $(6,000,000 + 4,000,000) / 2 = 5,000,000$ บาท

ดังนั้น นายรัก จะได้รับส่วนแบ่งจากกำไร $= 6,000,000 / 15,000,000 = 6/15$ (เงินส่วนที่นายรักลงทุน ทหารด้วย เงินที่ลงทุนทั้งหมด)

$$= (6 * 9,000,000) / 15 \quad (\text{นำ } 6/15 \text{ มา } * \text{ กำไร})$$

$$= 3,600,000 \text{ บาท}$$

$$\text{นายการ} = (4 * 9,000,000) / 15 = 2,400,000 \text{ บาท}$$

$$\text{นายงาน} = (5 * 9,000,000) / 15 = 3,000,000 \text{ บาท}$$

ดังนั้น นายรักได้ส่วนแบ่ง 3.6 ล้านบาท

นายการได้ส่วนแบ่ง 2.4 ล้านบาท

นายงานได้ส่วนแบ่ง 3.0 ล้านบาท

2. ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับคนภายนอก
 - a. การถือสิทธิเรียกร้องจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นหุ้นส่วน เช่น นายมา นายกบ และนายสุข ลงทุนกันในห้างหุ้นส่วนเพื่อทำการซื้อขายรถยนต์ โดยในการดำเนินธุรกิจไม่ปรากฏชื่อของนายกบ ดังนั้นนายกบจะฟ้องร้องไม่ได้ แต่ถ้า นายมา และนายสุข ได้รับสิทธิประโยชน์จากการค้าขายด้วย นายกบมีสิทธิเรียกร้อง
 - b. ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนในห้างหุ้นส่วนจะต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อบุคคลภายนอก
3. การจัดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ การจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลยังมิผลต่อการดำเนินงานของห้างหุ้นส่วน คือ
 - a. ผู้เป็นหุ้นส่วนสามารถถือเอาประโยชน์ จากบุคคลภายนอก ในบรรดาสิทธิประโยชน์ที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนได้มา
 - b. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ลาออกจากห้างหุ้นส่วนไปแล้วต้องรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนอย่างเช่นหนี้ที่ห้างหุ้นส่วนได้ก่อ ก่อนที่จะออก 2 ปี
 - c. การเรียกร้องให้มีการชำระหนี้จากบุคคลภายนอก จะสามารถเรียกร้องต่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งให้ชำระหนี้ได้
 - d. เจ้าหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอก และเป็นเจ้าเฉพาะบุคคลของผู้เป็นหุ้นส่วน สามารถเรียกร้องสิทธิในผลกำไร
4. การเลิกกิจการ การเลิกห้างหุ้นส่วนสามารถเลิกได้ 3 วิธีคือ
 1. โดยผลของสัญญา เกิดขึ้นโดย
 - a. ในสัญญากำหนดให้มีกรณี อันเป็นเหตุเลิกกัน
 - b. กำหนดระยะเวลาไว้
 - c. สัญญากำหนดไว้ในการจัดตั้งห้างหุ้นส่วน ว่ากระทำเพื่อกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วเสร็จ ห้างหุ้นส่วนย่อมเลิกกัน
 2. โดยบทบัญญัติของกฎหมาย
 - a. เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ
 - b. คนใดคนหนึ่งของผู้เป็นหุ้นส่วนต้องการออกจากหุ้นส่วน และไม่มีกำหนดเวลาอย่างใดอย่างหนึ่งในการเลิกห้างหุ้นส่วน จะต้องบอกกล่าวความจำนงล่วงหน้า

ก่อน 6 เดือน หากไม่มีใครรับซื้อหุ้นต่อ ต้องเลิกห้างหุ้นส่วน แต่หากมีก็ไม่จำเป็นต้องเลิกห้างหุ้นส่วน

3. โดยคำสั่งศาล

- a. เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง ล่วงละเมิดบทบังคับใดๆ ที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาหุ้นส่วนที่กำหนดไว้ โดยเจตนาหรือเลินเล่ออย่างร้ายแรง
- b. เมื่อการดำเนินงานห้างหุ้นส่วน มีแต่ผลขาดทุนอย่างเดียวและไม่มีหวังจะกลับมาฟื้นตัวได้อีก
- c. เมื่อมีเหตุอื่นใดที่จะทำให้ ไม่สามารถจะอยู่ร่วมกันเป็นหุ้นส่วนอีกต่อไปได้

5. การชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกันแล้วถูกกฎหมายกำหนดให้มีการชำระบัญชี เพื่อรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนชำระหนี้ และคืนทุนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน หากมีทรัพย์สินเหลือก็ให้แบ่งกำไรแก่ผู้เป็นหุ้นส่วน เว้นแต่ห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกโดยสาเหตุถูกบังคับ

การชำระหนี้มีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1. ชำระหนี้สินแก่บุคคลภายนอก

ขั้นที่ 2. จ่ายค่าใช้จ่ายที่ผู้เป็นห้างหุ้นส่วนได้จ่ายเงินของตนไปเพื่อการทดลองจ่ายและค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินงาน

ขั้นที่ 3. จ่ายคืนทุนแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน

2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด

เป็นหุ้นส่วนที่มีสองจำพวกคือ หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด และ หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเสมอ มีลักษณะสำคัญคือ

1. การลงทุน ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด สามารถลงทุนห้างหุ้นส่วนด้วยเงินสด ทรัพย์สิน และแรงงานได้ แต่ห้างหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะลงทุนด้วยแรงงานไม่ได้
2. ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง คือ
 - a. ถ้าไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลก็จะเปรียบเสมือนเป็นห้างหุ้นส่วนสามารถที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้
 - b. หากมีผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดหลายคน ความเกี่ยวพันให้เป็นไปตามห้างหุ้นส่วนสามัญ
 - c. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่จะเป็นผู้จัดการห้องหุ้นส่วนจำกัดต้องเป็นผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเกี่ยวข้องกับการจัดการจะต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัดจำนวน
 - d. ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด สามารถประกอบกิจการค้าขายเพื่อประโยชน์ หรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกได้
 - e. การโอนหุ้นส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดสามารถทำได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นๆ
3. ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก
 - a. การตั้งชื่อห้างหุ้นส่วนจะมีชื่อผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้
 - b. การเขียนจดหมายว่าตนเองถือหุ้นมากกว่าความเป็นจริง ต้องรับผิดเท่าจำนวนที่แสดงเกินความเป็นจริงนั้น
4. การจ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ย
ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมีสิทธิได้รับผลกำไรและดอกเบี้ยก็ต่อเมื่อทุนของห้างหุ้นส่วนไม่ได้ลดน้อยลงไปเพราะค้าขายขาดทุน
5. การเลิกกิจการ
 - a. หากผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดตาย ล้มละลายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถไม่ทำให้ห้างหุ้นส่วนต้องเลิก เว้นแต่จะตกลงไว้เป็นอย่างอื่น

- b. กรณียังไม่เลิกกิจการ เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้นอกจากห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกแล้ว

3. ข้อดีข้อเสียของห้างหุ้นส่วน

ข้อดี

1. ก่อตั้งง่าย
2. มีกำลังทางการเงินกว่าเจ้าของคนเดียว
3. มีการจัดการวินิจฉัยในกิจการร่วมกันหลายคน

ข้อเสีย

1. อายุการดำเนินงานของกิจการไม่แน่นอน
2. อาจเกิดความขัดแย้ง ตกลงกันไม่ได้ งานล่าช้า
3. ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่สุจริต จะทำให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่นเสียหายไปด้วย

บริษัทจำกัด

คือ องค์การธุรกิจ ซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้น มีมูลค่าเท่าๆกัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงิน ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าหุ้นที่ตนถือ

ขั้นตอนการจัดตั้ง

1. ต้องมีผู้เริ่มก่อตั้งอย่างน้อย 3 คนขึ้นไปเข้าชื่อกันจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ โดยทำเป็นต้นฉบับไม่น้อยกว่า 2 ฉบับซึ่งในหนังสือประกอบด้วย
 - a. ชื่อบริษัท และต้องมีคำว่า “จำกัด” ท้ายชื่อ
 - b. ที่ตั้ง
 - c. วัตถุประสงค์
 - d. ถ้อยคำสำแดงว่า ผู้ถือหุ้นทุกคนมีความรับผิดชอบจำกัด
 - e. จำนวนทุนเรือนหุ้น
 - f. ชื่อสำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อตั้ง

2. จัดการให้ผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นจนครบ
3. เริ่มก่อตั้งเรียกประชุม
4. แต่งตั้งคณะกรรมการ
5. คณะกรรมการจัดให้มีการชำระค่าหุ้น
6. เรียกเก็บค่าหุ้น และกรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทภายใน 3 เดือนตั้งแต่วันเริ่มประชุม

หุ้นและผู้ถือหุ้น

หุ้นที่ออกโดยบริษัทจำกัดจะมีมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้นไม่ต่ำกว่า 5 บาท แบ่งสาระสำคัญเกี่ยวกับหุ้นได้คือ

1. หุ้นไม่สามารถแบ่งแยกได้ (ถ้ามี 2 คนถือหุ้นร่วมกัน ต้องมีคนเดียวหนึ่งเป็นผู้ใช้สิทธิถือ)
2. บริษัทต้องจัดทำใบหุ้น
3. การโอนหุ้นทำได้ง่าย เว้นแต่กรณีโอนหุ้นชนิดระบุชื่อในใบหุ้นต้องทำเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อผู้โอน ผู้รับโอนและพยานอย่างน้อยหนึ่งคนและต้องมีการบันทึกลงทเบียนผู้ถือหุ้น
4. หุ้นในบริษัทจำกัดแบ่งได้ 3 ประเภทได้แก่
 - 4.1. หุ้นสามัญ มีอยู่ทุกบริษัทจำกัด ผู้ถือหุ้นสามัญทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ได้รับสิทธิออกเสียงในที่ประชุม ได้รับเงินปันผลซึ่งขึ้นอยู่กับกำไร
 - 4.2. หุ้นบุริมสิทธิ เป็นหุ้นที่ผู้ถือหุ้นมีสิทธิพิเศษเหนือหุ้นสามัญ การรับเงินปันผล และการคืนทุน จะได้รับก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิแบ่งเป็น
 - 4.2.1. ชนิดสะสมเงินปันผลค้างจ่าย มีสิทธิได้รับเงินปันผลแน่นอนทุกปี
 - 4.2.2. ชนิดร่วมรับเงินปันผล มีสิทธิจะได้รับเงินปันผลเพิ่มเติมนอกเหนือจากอัตราที่กำหนดไว้
 - 4.2.3. ชนิดไม่สะสมเงินปันผลค้างจ่าย มีสิทธิพิเศษเหนือหุ้นสามัญ เฉพาะในปีที่บริษัทประกาศจ่ายเงินปันผลเท่านั้น
 - 4.3. หุ้นกู้ เป็นหุ้นที่บริษัทจำกัดนำออกมาจำหน่ายให้กับประชาชนทั่วไปที่ต้องการให้บริษัทจำกัดกู้เงิน

การจัดการบริษัทจำกัด

1. การได้มาซึ่งกรรมการ แต่งตั้งโดยการประชุมใหญ่จากผู้ถือหุ้นเท่านั้น
2. วาระของการดำรงตำแหน่งกรรมการ มีหลักเกณฑ์คือ
 - a. ทุกครั้งที่มีการประชุมสามัญของบริษัท หลังจากจดทะเบียนแล้ว กรรมการต้องออกจากตำแหน่ง 1 ใน 3 หรือจำนวนที่ใกล้ที่สุด
 - b. กรรมการเป็นคนที่ใกล้ชิดล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ
 - c. ตำแหน่งกรรมการถูกวางลง
3. การดำเนินงานของกรรมการในการจัดการบริษัท
 - 3.1. กรรมการสามารถเรียกประชุมได้
 - 3.2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น

1. การประชุมสามัญ เป็นการประชุมที่บริษัทต้องจัดให้มีขึ้นในครั้งแรก ภายในหกเดือนนับตั้งแต่วันที่ได้จดทะเบียนบริษัท
2. การประชุมวิสามัญ เป็นการประชุมที่ไม่เป็นไปตามกำหนดการของการประชุมใหญ่ตามปกติ

ผู้ถือหุ้นกับการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น

1. การลงมติในที่ประชุมหากเสร็จสิ้นลงในการประชุมเพียงครั้งเดียว และเป็นเรื่องที่กฎหมาย มิได้บังคับให้ลงมติสองครั้ง เรียก มติสามัญ
2. กฎหมายกำหนดให้มีการลงมติพิเศษ ในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1. การตั้งข้อบังคับใหม่ เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ
 - 2.2. การเพิ่มทุนโดยการออกหุ้นใหม่
 - 2.3. การลดทุน
 - 2.4. การเลิกบริษัท
 - 2.5. การควบบริษัท

การเลิกบริษัทจำกัด

1. บริษัทกำหนดให้เลิกกรณีใด ให้เลิกกรณีนั้น
2. ถ้าบริษัทกำหนดเวลาเลิก
3. ถ้าบริษัทตั้งขึ้นเพื่อทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถแล้วเสร็จ
4. เมื่อมีมติให้เลิก
5. เมื่อบริษัทล้มละลาย
6. โดยคำสั่งศาล ในกรณีต่อไปนี้
 - 6.1. บริษัททำผิดในการยื่นรายงานประชุม
 - 6.2. บริษัทไม่เริ่มทำการภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันจดทะเบียน
 - 6.3. จำนวนผู้ถือหุ้นน้อยลงไม่ถึง 7 คน

ข้อดีและข้อเสียของบริษัทจำกัด

ข้อดี

1. อายุของบริษัทจำกัด เกือบไม่มีเวลาสิ้นสุด
2. ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบเพียงมูลค่าของหุ้นที่ยังส่งใช้บริษัทไม่ครบเท่านั้น
3. โอนหรือขายหุ้นได้ง่าย
4. ขยายทุนได้ง่าย โดยออกหุ้นเพิ่ม หรือออกหุ้นกู้
5. การจัดการมีประสิทธิภาพ
6. ใช้ได้ทั้งธุรกิจขนาดเล็กและใหญ่

ข้อเสีย

1. การจัดตั้งมีความยุ่งยากกว่าการจัดตั้งรูปแบบอื่น
2. เสียภาษีสูง
3. ข้อบังคับของบริษัทเปลี่ยนแปลงยาก
4. บริษัทยิ่งใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายจัดการกับลูกจ้างยิ่งห่างมากขึ้น

7.2.3 ข้อบังคับของบริษัทเปลี่ยนแปลงยากต้องผ่านพิธีการหลายอย่าง เช่น ต้องมีมติของผู้ถือหุ้น และจะต้องนำไปจดทะเบียน

7.2.4 บริษัทยังขยายใหญ่เท่าไร ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายจัดการและลูกจ้าง ยิ่งห่างกันเพียงนั้น

นอกจากนี้ การประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมในรูปแบบของบริษัทจำกัด อาจขยายเป็น บริษัทมหาชนได้ ถ้าเป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 มาตรา 15 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "บริษัทมหาชน จำกัด" คือบริษัทซึ่งมีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คน รวมทั้ง นิติบุคคล (ถ้ามี) โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระในจำนวน ผู้ถือหุ้นต้องมีผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง ๆ ถือหุ้นไม่เกินร้อยละศูนย์จุดหกของ จำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด และถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนหุ้นที่ จำหน่ายได้ทั้งหมด ส่วนผู้ถือหุ้นที่เหลือ (ถ้ามี) รายหนึ่ง ๆ ให้ถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของ จำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด

จากข้อกำหนดดังกล่าว สามารถสรุปสาระสำคัญของบริษัทมหาชนจำกัดได้ดังนี้

1. บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป โดยผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกิน จำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ
2. ผู้ถือหุ้นที่เป็นบุคคลธรรมดาคนหนึ่ง ๆ ต้องถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.6 ของจำนวนหุ้น ที่จำหน่ายได้ทั้งหมด
3. ผู้ถือหุ้นดังกล่าวในข้อ 2 ต้องถือหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนที่ จำหน่ายทั้งหมด
4. หุ้นที่เหลือ บุคคลหนึ่งจะถือได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด
5. ต้องมีทุนชำระเป็นเงินสดไม่ต่ำกว่าห้าล้านบาท
6. มีหุ้นมูลค่าเท่ากัน แต่ละหุ้นไม่ต่ำกว่า 20 บาท และไม่เกินหนึ่งร้อยบาท